

2021-12-22
U2021/05029**Utbildningsdepartementet**Adressater:
Se bilaga 1

Uppdrag att anordna en försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen

Regeringens beslut

Regeringen ger Stockholms universitet, Linköpings universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Karlstads universitet, Mittuniversitetet, Malmö universitet, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan Väst och Mälardalens högskola i uppdrag att anordna en försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grund- eller ämneslärarexamen. Stockholms universitet och Kungl. Tekniska högskolan ska anordna utbildningen tillsammans och ha en gemensam antagning. Syftet med försöksverksamheten är att få fler behöriga och legitimerade lärare i skolan genom att möjliggöra för en bredare målgrupp av personer med en tidigare examen från universitet eller högskola att studera till lärare genom en kompletterande pedagogisk utbildning.

Försöksverksamheten ska startas upp under 2022 och pågå till och med den 31 januari 2028. Utbildningen ska anordnas i enlighet med bestämmelserna i den förordning som reglerar försöksverksamheten med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärar- eller ämneslärarexamen. Utbildningen ska även anordnas på distans vid något eller några lärosäten.

Linköpings universitet ska samordna försöksverksamheten och ansvara för att ta fram en delredovisning av försöksverksamheten med förslag på eventuella justeringar av densamma. Delredovisningen ska ha inkommit till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 november 2024. Linköpings universitet ska också inkomma med en slutredovisning av lärosätenas samlade erfarenheter av försöksverksamheten senast den 1

november 2027. I samordningsuppdraget ingår även att löpande informera Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om verksamheten och viktigare erfarenheter av densamma.

Varje lärosäte som ingår i försöksverksamheten ska i sin årsredovisning redogöra för antal helårsstudenter, vilka tidigare examina som de antagna studenterna har och vilka utbildningsinriktningar som har anordnats samt i övrigt rapportera om utfallet av satsningen. Lärosätena ska även medverka i delredovisningen och den samlade redovisningen av försöksverksamheten. Vidare ska lärosätena samverka och kontinuerligt dokumentera och följa upp hur försöksverksamheten fortlöper.

Under 2022 får lärosätena medel för planering och uppstart av utbildningen. För höstterminen 2022 anges i regleringsbrevet för budgetåret 2022 avseende anslag 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor hur många platser varje lärosäte som mest kan anordna. Linköpings universitet ska senast den 15 april 2022 inkomma till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) med förslag på en fördelning av utbildningsplatser mellan lärosätena för perioden 2023–2027.

Närmare om uppdraget

Ett brett utbildningsutbud ska erbjudas

Lärosätena ska tillsammans sträva efter att sammantaget erbjuda ett så brett utbildningsutbud inom försöksverksamheten som möjligt, där både blivande grundlärare och ämneslärare med en variation av tidigare akademiska examina antas och utbildas inom olika inriktningar och ämnen.

Behörighet och urval till utbildningen

Vilka generella examina och yrkesexamina som ger särskild behörighet till utbildningen och vilken undervisningsbehörighet som den tidigare examen kan leda till efter fullgjord kompletterande pedagogisk utbildning anges i bilaga 1 och 2 till den förordning som reglerar försöksverksamheten. För generella examina gäller att de ger särskild behörighet till utbildningen om examen är avlagd inom någon av de huvudområdesgrupper som anges i bilaga 1. En huvudområdesgrupp består i sin tur av ett eller flera huvudområden som är relevanta för något eller några av de moment som ingår i ett undervisningsämnes centrala innehåll. Vilka huvudområden som ingår i varje huvudområdesgrupp anges i bilaga 3 till nämnda förordning när det gäller

antagning till utbildning som påbörjas under höstterminen 2022. För antagning till utbildning som påbörjas därefter kommer Universitets- och högskolerådet att meddela föreskrifter om vilka huvudområden som ingår i en huvudområdesgrupp (10–16 §§ och bilaga 1–3).

Vid urval till utbildningen ska hänsyn tas till de sökandes meriter och förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Lärosätena får meddela föreskrifter om vilka urvalsgrunder som ska användas (17 och 18 §§).

Ett sätt för lärosätena att bidra till att ytterligare öka antalet behöriga lärare i skolan är att vid urval till utbildningen eftersträva att anta personer till utbildningen som har en sådan bredd i sina tidigare studier att de, när de blivit legitimerade lärare, även kan ansöka om utökad behörighet enligt förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare. Det kan t.ex. innebära att en person som antas på grund av en kandidatexamen i biologi som även omfattar matematik ges förtur till utbildningen. En sådan person kan senare ansöka hos Skolverket om utökad behörighet även för matematik.

Utbildningens omfattning, innehåll och genomförande

Som anges i den förordning som reglerar försöksverksamheten ska utbildningen, oavsett inriktning, omfatta studier inom utbildningsvetenskaplig kärna om 20 högskolepoäng och verksamhetsförlagd utbildning om 20 högskolepoäng. För utbildning till ämneslärare ska ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna omfatta 20 högskolepoäng. Eftersom utbildningen till grundlärare innehåller fler ämnen ska ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna omfatta 35 högskolepoäng. Det innebär att utbildningen som leder till grundlärarexamen ska omfatta 75 högskolepoäng och utbildningen som leder till ämneslärarexamen ska omfatta 60 högskolepoäng (8 §).

I utbildningens alla tre delar ska fokus ligga på undervisningsprocessen och praktiska undervisningsfärdigheter. Ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ska ge sådana kunskaper som krävs för undervisning i respektive ämne eller ämnen. Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska fokusera på de moment och delmoment som är absolut nödvändiga för den kommande yrkesutövningen och som inte kan inhämtas inom övriga delar av utbildningen. Den verksamhetsförlagda utbildningen ska förläggas inom relevant verksamhet och ämne och till minst hälften vara ämnesrelaterad.

Den verksamhetsförlagda utbildningen ska bidra till att fördjupa förmågan att förmedla ämneskunskaper (20–23 §§).

Ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ska omfatta samtliga ämnen som utbildningen ger undervisningsbehörighet i. För en ämneslärare innebär det ett eller två ämnen. För en grundlärare innebär det studier i svenska, engelska och de samhällsorienterande ämnena (SO) eller i matematik, de naturorienterande ämnena (NO) och teknik. Utgångspunkten bör vara de nationella styrdokument som finns för skolan och som är relevanta för den kommande undervisningen (läroplaner och kurs- eller ämnesplaner). Innehållet i utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att de kompletterar studentens kunskaper från den tidigare utbildningen.

För en blivande ämneslärare som t.ex. ska undervisa i matematik i gymnasieskolan, kan det innebära att huvuddelen av ämnesstudierna används till den matematik som finns i gymnasieskolans kursplaner som studenten i mindre utsträckning har kommit i kontakt med i sin tidigare utbildning. Studierna kan med fördel ges ett tydligt ämnesdidaktiskt perspektiv.

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 ska studierna särskilt ge kunskaper om grundläggande läs- och skrivinlärning eller matematikinlärning, beroende på ämneskombination, samt om barns kommunikation och språkutveckling. För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4–6 ska studierna särskilt ge kunskaper om läs- och skrivutveckling eller matematikutveckling, beroende på ämneskombination (21 §).

Utbildningens studietakt

Utbildningen ska vara ettårig. Lärosätena ska organisera utbildningen så att studierna kan avslutas i tid för att påbörja arbete som lärare vid skolans terminsstart.

Eftersom utbildningen mot en grundlärarexamen omfattar 75 högskolepoäng innebär det att utbildningen måste anordnas med förhöjd studietakt på det sätt som lärosätet finner lämpligt (19 §). Det kan antingen ske genom att studierna förläggs till sommarterminen eller att utbildningen sker under höst- och vårtermin med förhöjd studietakt.

Utbildningen får anordnas så att den kan kombineras med anställning som lärare på deltid och får då pågå under längre tid och i annan studietakt än vad som anges i förordningen som reglerar försöksverksamhet (19 och 24 §§). När det finns möjlighet bör den verksamhetsförlagda utbildningen organiseras så att studentens yrkesverksamhet kan tillgodoräknas som verksamhetsförlagd utbildning.

Resurser för försöksverksamheten

De lärosäten som deltar i försöksverksamheten erhåller särskilda medel för att anordna utbildningen. Under 2022 finns det avsatt 26,7 miljoner kronor varav 12,5 miljoner kronor är planeringsmedel. Detta beräknas motsvara 150 helårsstudenter under 2022. Eftersom utbildningen startar höstterminen 2022 innebär det 300 nybörjarstudenter fördelade mellan lärosätena. Därefter ska utbildningen anordnas för totalt 463 helårsstudenter 2023 och för 550 helårsstudenter årligen 2024–2026. År 2027 beräknas de tilldelade medlen motsvara 350 helårsstudenter.

Redovisning av uppdraget

I delredovisningen av försöksverksamheten ska lärosätena överväga om försöksverksamheten bör omfatta fler undervisningsämnen, t.ex. de praktiska eller estetiska ämnena i grundskolan. Enligt förordningen som reglerar försöksverksamheten blir ämneslärare i många fall endast behöriga i ett undervisningsämne. Lärosätena ska överväga om några examina bör ge undervisningsbehörighet i fler ämnen för ämneslärare samt om fler yrkesexamina eller generella examina än de som omfattas av försöksverksamheten bör ge särskild behörighet till utbildningen.

Skälen för regeringens beslut

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1, utg.omr. 16) anger regeringen att det för att motverka den allvarliga lärarbristen behöver bli enklare för akademiker att ställa om till läraryrket. Medel har därför avsatts från utgiftsområde 16, anslag 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor, för att genomföra en försöksverksamhet med en kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grund- eller ämneslärarexamen som riktar sig till personer med en tidigare examen från en högskoleutbildning. Totalt föreslår regeringen att 26,7 miljoner kronor tillförs 2022 för bl.a. planeringsmedel för utbildningen och för utbildningsplatser inom försöks

verksamheten. Regeringen beräknar 44 miljoner kronor 2023, 52 miljoner kronor årligen 2024–2026 och 33 miljoner kronor 2027 för försöksverksamheten.

På regeringens vägnar

Anna Ekström

Erika Stadler

Kopia till

Universitetskanslersämbetet
Universitets- och högskolerådet

Bilaga 1 - Adressater

Stockholms universitet
106 91 Stockholm

Linköpings universitet
581 83 Linköping

Kungl. Tekniska högskolan
100 44 Stockholm

Karlstads universitet
651 88 Karlstad

Mittuniversitetet
851 70 Sundsvall

Malmö universitet
205 06 Malmö.

Högskolan i Gävle
801 76 Gävle

Högskolan i Halmstad
Box 823
301 18 Halmstad

Högskolan Väst
461 86 Trollhättan

Mälardalens högskola
Box 883
721 23 Västerås